

A tételek négy, az értékelésnél azonos súllyal figyelembe veendő alegységből állnak.

Az alapozó élettudományi ismeretek, a klinikai ismeretek, a gyógyszeres (csoportosítás és hatásmechanizmus) és egyéb terápia, valamint az ápolástudományi ismeretek komplex elsajátítása szükséges az eredményes felkészüléshez.

A tétel legalább elégséges szintű értékelésének feltétele, hogy a vizsgázó valamennyi részételt külön-külön legalább elégséges szinten teljesítse!

Kérjük, hogy esetleges kérdéseikkel forduljanak bizalommal az Ápoló Szak munkatársaihoz.

Eredményes felkészülést kívánva:

Ápolás és Betegellátás Intézet
Ápolástudományi Tanszék

1) Szívelégtelenség

a) Anatómiai, élettani és kóreltani alapok

A szív falának felépítése, üregek, billentyűk. Kisvérkör és nagyvérkör ismertetése. A sympathicus és parasympaticus idegrendszer szívre gyakorolt hatásai (chronotrop, dromotrop, bathmotrop, inotrop, tonotrop hatások), szívreflexek. A szív eredetű keringési elégtelenség kompenzációs mechanizmusai.

b) Klinikum – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis

A New York Heart Association szerinti osztályozás. A szívelégtelenségek lefolyás (akut és krónikus) és szívfelek (bal- jobb, globális) szerinti felosztása, ezek gyakori okai (AMI, billentyűbetegségek, tüdőbetegségek, hipertónia, stb) Az akut és krónikus szívfél elégtelenségek tünetei, fizikális, eszközös és laboratóriumi vizsgáló módszerei.

c) Betegségkezelési terápia, betegségmegelőzés

A szívelégtelenség terápia: ACE gátlók, nitrátok, vízhajtók, digitálisok, β blokkolók, mint a leggyakrabban alkalmazott gyógyszerek felosztása és hatásmechanizmusa, azok alkalmazásának szabályai (kontraindikációk, főbb mellékhatások, intoxikáció tünetei, különös tekintettel a digitálisokra és ACE gátlókra). Egyéb újabb pozitív inotrop hatású szerek. Akut bal és jobb szívfél elégtelenség ellátása. Akut szívelégtelenség esetleges műtéti megoldásai

d) Ápolástani vonatkozások

Megbetegedésenként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológiás és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

2) Ischaemias szívbetegségek

a) Anatómiai, élettani és kóreltani alapok

A koronáriák és ellátási területük. A szív saját vérátáramlásának jellemzői, autoregulációs tartomány, kritikus záródási nyomás fogalma. A sympathicus és parasympaticus idegrendszer hatása a szív ciklus részeire, a koronáriákra és a verőterefogatra. A szív beidegzése. Ischaemia, laesio, nekrosis elkülönítése, EKG jelei.

b) Klinikum, betegségként – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis

Atherosclerosis, kóroktana, kockázati tényezők, patológiája. Akut coronária syndroma fogalma. Angina pectoris fogalma, okai, formái, tünetei, kiváltó és enyhítő tényezők. Silent ischaemia jelentősége. A myocardialis infarctus felosztása (STEMI, NSTEMI) tünettana, diagnosis felállítása. Gyakori szövődményei. Laboratóriumi, EKG valamint coronária intervenció eltérések.

c) Betegségkezelési terápia: konzervatív és műtéti, betegségmegelőzés

Az akut angina pectoris és STEMI ellátási protokollja. A leggyakoribb szövődmények megelőzésének lehetőségei. A keringésjavítók alkalmazásának indikációi. mikrocirkulációt javító és kapillárisstabilizáló szerek csoportjainak, hatásmechanizmusának ismertetése. Atherosclerosis gyógyszeres kezelése. Statinok és hatásmechanizmusuk ismertetése. Tct aggregációt gátló szerek és hatásmechanizmusuk ismertetése. Az angina pectoris tartós hatású gyógyszeres kezelésének elvei, alkalmazott gyógyszerek csoportosítása (nitrátok, β blokkolók és hatásuk angina esetén, Ca csatorna blokkolók), hatásmechanizmusa, fontosabb mellékhatásai, főbb készítmények. A koronária intervenció lehetséges formái, kivitelezése, gyakoribb szövődmények. Fibrinolyticus terápia hatásmechanizmusa, lehetőségei, kontraindikációi, szövődményei, leggyakrabban alkalmazott szerek.

d) Ápolástani vonatkozások

Megbetegedésenként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológiás és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

Secunder prevenció. Rehabilitáció szerepe, jelentősége.

3) Magasvérnyomás betegség

a) Anatómiai, élettani és kóreltani alapok

A vérnyomás definíciója, meghatározó és befolyásoló tényezői, verőterefogat/perctérfogat befolyásoló tényezői, mennyisége; az egyes érszakaszok részvételének mértéke a perifériás ellenállás kialakításában, befolyásoló tényezői. A sympathicus és parasympaticus idegrendszer hatása az érrendszerre, az érfal reflexei, humorális (renin-angiotenzin-aldoszteron rendszer, endothelium sejtek érszűkítő és értágító hatásai) és helyi (fizikális hatások, lokális vazóaktív anyagok, anyagcsere termékek) hatások.

b) Klinikum, betegségként – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis

WHO szerinti magas vérnyomás definíciója, csoportosítása. A magas vérnyomás szövődményei. Átmeneti és tartós vérnyomásemelkedés okai. Etiológiai osztályozás (primer és secunder hypertoniák okai). Cardiovascularis rizikófaktorok. Hipertóniás krízis panaszok, tünetek. Metabolikus syndroma. Hipertónia okainak, célszerv károsodások kivizsgálásának módszerei (ABPM, ECHO, laboratóriumi, fundus, vesék állapota, egyéb)

c) Betegségkénti terápia, betegségmegelőzés

Magasvérnyomás betegség gyógyszeres kezelésének alapjai. A leggyakrabban alkalmazott vérnyomáscsökkentő gyógyszercsoportok (diureticumok, α receptor blokkolók, β receptor blokkolók, Ca csatorna blokkolók, renin-angiotenzin-aldoszteron rendszer aktivitást befolyásoló szerek) hatásmechanizmusa, adagolása, mellékhatása. Életmódbeli tanácsok. A magas vérnyomás, mint rizikófaktorok jelentősége.

d) Ápolástani vonatkozások

Megbetegedésenként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológiás és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási (gyógyszerszedés!) feladatok, életmódbeli tanácsok.

4) Shock

a) Anatómiai, élettani és kóreltani alapok

A keringő vér megoszlása a keringési rendszerben nyugalomban. Vérnyomás a kisvérkör és a nagyvérkör egyes részein. A szív, az agy, a splanchnicus-terület, a harántcsíktolt izom, a bőr vérátáramlása nyugalomban és a keringés redisztribúciójában való részvételük mértéke. Kapillárisok felépítése, AV shuntok jelentősége, transzportfolyamatok, nyomáskülönbségek az intra és extravasalis tér között (filtráció, reabszorpció) – oedema kialakulásának folyamata, plazmafehérjék szerepe.

b) Klinikum, betegségként – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis

A shock lefolyásának ismertetése a hipovolaemiás shock példáján, felosztása kiváltó okok szerint (hipovolaemiás, széptikus, anaphylaxiás, cardiogén). A shock kompenzált és dekompenzált fázisának tünetei. Fontosabb fizikális és eszközös diagnosztikus vizsgálati módszerek.

c) Betegségkénti terápia, betegségmegelőzés

Shock kiváltó okainak megfelelő terápiás lehetőségek (vérzéscsillapítás, folyadékpótlás – alkalmazható infúziós oldatok –, valamint az antibiotikum és gyulladáscsökkentő szerek hatásmechanizmusa, alkalmazása) Korai felismerés és folyadékpótlás jelentősége! Orális rehidrááló folyadék és alkalmazási köre.

d) Ápolástani vonatkozások

Megbetegedésenként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológiás és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

5) Érbetegségek

a) Anatómiai, élettani és kóreltani alapok

A nagyvérkör artériái és ellátási területük, vénás rendszer. Ismertesse a bal pitvarból, a jobb pitvarból és a vena saphena magnából származó vérrögök lehetséges útjait. A vérerek fő csoportjai. (az erek felépítése; pulzus (fogalma és az 5 qualitas), artériás/vénás pulzus tulajdonságai; a pulzusszám befolyásoló tényezők; pulzushullám; a pulzusvizsgálat helyei és technikája); pulzusszám normálértéke életkor szerint.

b) Klinikum, betegségként – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis

Artériák betegségei:

Akut artériás embólia, kialakulásának mechanizmusa, érelzáródások tünetei, diagnosztikája. Krónikus verőér elzáródás és típusai (claudicatio intermittens jelentősége) tünetei. Hasi angina háttérének vizsgálata. Paradox embolizáció jelentősége! Buerger-kór etiológiája, panaszok, tünetek, prognózis. Aorta aneurysma kialakulásának tényezői, tünetek, felosztás, szövődmények. Artériák fizikális és eszközös vizsgálata (angiográfia, kontrasztanyag vizsgálatok, DSA, Seldinger technika jelentősége)

Vénák betegségei:

A vénás betegségek (Felületes vénák tromboflebitisze, Mélyvénák trombosis) hajlamosító tényezői, etiológiája, panaszok, tünetek, diagnózis felállítása (Trendelenburg próba, Perthes próba, Homans jel stb.) Tüdőembólia okai, kialakulása, tünetei. Visszértbetegségek szövődményei, posztrombotikus syndroma. Tromboembóliák háttérének laboratóriumi vizsgálata.

c) Betegségkénti terápia: konzervatív és műtéti, betegségmegelőzés

A vénás tromboembólia kezelésében alkalmazott szerek (heparin kezelés, LMWH, orális antikoaguláns, fibrinolysisben alkalmazott gyógyszerek - Streptokinase, urokinase, tPA) hatásmechanizmusa, indikációja, kontraindikációja, szövődményei, a kezeléshez kapcsolódó laboratóriumi vizsgálatok, túladagolás és azok kezelése. Trombectomiás lehetőségek. Vena cava inferior szűrők. Trombocytá aggregatiót gátló szerek felosztása, hatásmechanizmusa. Thromboembóliák megelőzési lehetőségei. Tüdőembólia sürgősségi vonatkozásai, ellátása. Aorta aneurysma ruptura sebészi kezelése. A betegek követésének jelentősége. Lábszárfekély (ulcus cruris) kezelése, ápolásának specifikumai. Stádiumoknak megfelelő sebellátás.

d) Ápolástani vonatkozások

Megbetegedésenként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológiás és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

6) Obstruktív légzőszervi betegségek

a) Anatómiai, élettani és kórélettani alapok

A légzőszervrendszer felépítése. A légzés fázisai. A belélegzett, az alveoláris és a kilélegzett levegő, az artériás és vénás vér O_2 és CO_2 tartalma. Gázcsere a tüdőben. A vér szerepe a gázcsereben. Végázok szállítása. Spirometria és a levegőtérfogatok. A légzés szabályozása (a légzőközpont és a perifériás kemoreceptorok működése). A sympaticus és a parasympaticus idegrendszer hatása a bronchusokra és a légzésre. O_2 mérgezés; CO_2 coma.

b) Klinikum, betegségenként – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis

Chronikus obstruktív tüdőbetegségek (bronhitis chronica, asthma bronchiale, emphisema pulmonum) felosztása, oki, predisponáló tényezők, tünetek, szövődmények Status asthmaticus tünettana. A légutak allergiás betegségei (szénanátha, oedema laryngis), kiváltó tényezők, tünetek, sürgősségi vonatkozások. Légzőszervi betegségek vizsgáló módszerei (spirometria, vérgáz analysis, provokációs tesztek, bőrpróbák)

c) Betegségenkénti terápia, betegségmegelőzés

Asthma bronchiale gyógyszeres kezelésében alkalmazott gyógyszerek csoportjai (hörgtágítók - szimpatikus izgatók, paraszimpatikus bénítók, xantinszármazékok, glükokortikoidok, antihisztaminok hatásmechanizmusa, alkalmazása és mellékhatásai. Asthma lépcsőzetes kezelésének alapja. Oxigén terápia alkalmazásának feltételei, veszélyei COPD-s betegnél. Krónikus bronchitis akut exacerbatióinak kezelése. Chronikus obstruktív tüdőbetegségek megelőzési lehetőségei, életmódbeli tanácsok.

d) Ápolástani vonatkozások

Megbetegedésenként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológiás és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

7) Felsőlégtúti gyulladós és restriktív tüdőbetegségek

a) Anatómiai, élettani és kórélettani alapok

A gátor képletei. A tüdő feszülésének fenntartása, surfactant szerepe. A tüdő vérátáramlását befolyásoló nyomásviszonyok – kisvérköri keringés. A nagyvérköri kapillárisok és az intersticiális folyadék között lejátszódó folyamatok a gázcsere során. Vitálkapacitás, reziduális levegő fogalma. A mellhártya lemezei, elhelyezkedése szerepe. A sinus sphrenicocostalis jelentősége. Légzésszámot befolyásoló tényezők; a ventiláció megítélése (életkoronkénti légzésszám/kitérés/ritmus/hang); lehelet szagának megváltozása; köhögés formái; jellegzetes köpettípusok. Normális és kóros légzéstípusok (Cheyne-Stokes-típusú légzés, Kussmaul-légzés, Biot-légzés, Gasping, Alvási apnoe, Apneuziás légzés, Dyspnoe, Hyperventillatio).

b) Klinikum, betegségenként – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis

Tüszős mandulagyulladás, oka, tünetek, szövődmények (streptococcus utóbetegségek). Influenza jelentősége, tünetei, szövődmények. Légcsőgyulladás, bronchitis acuta oka, tünetei, fizikális eltérések. Krónikus restriktív tüdőbetegségek ismertetése. Pneumonia okai, felosztása (területen és kórházban szerzett pneumoniák, broncho vagy lobáris pneumónia, primer vagy szekunder) elkülönítése, klinikai tünetei. Pneumonia fizikális és eszközös vizsgáló módszerei. A pneumoniák szövődményei. Atípusos pneumoniák. Pulmonális TBC, PTX okai, tünetei, vizsgáló módszerei.

c) Betegségenkénti terápia, betegségmegelőzés

Antibiotikumok csoportosítása, hatásmechanizmusa, fontosabb mellékhatásai, alkalmazása légzőszervi betegségekben. Leggyakoribb mellékhatások, gyógyszerinterakciók. Köptetők, köhögéscsillapítók csoportosítása, hatásmechanizmusa, ezek indikációi. Fizikális lázcsillapítás, gyógyszeres lázcsillapítók csoportosítása, hatásmechanizmusai, fontosabb mellékhatásai. Légzőtorna, mellkasi fizioterápia jelentősége. Betegségek megelőzésének lehetőségei. Influenza, pneumónia közegészségtani és járványügyi jelentősége.

d) Ápolástani vonatkozások

Megbetegedésenként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológiás és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

8) Húgyutak gyulladós és daganatos betegségei, vesekő

a) Anatómiai, élettani és kórélettani alapok

A vizeletkiválasztó és elvezető szervrendszer felépítése és működése, a vese juxtaglomeruláris apparátusa, a nephron részei, szűrőfelszín, szűrletkészítés. A vese hormontermelése. A vizelet jellemzőinek, általános és mikrobiológiai vizsgálatainak jelentősége.

b) Klinikum, betegségenként – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis

Húgyúti infekciók hajlamossító tényezői, leggyakoribb okai, az urethritisek (STD-k is), cystitis és pyelonephritisek felosztása, tünetei, diagnosztikája. Vesekövek felépítése, a kialakulás hajlamossító tényezői, veseköves kolica típusos tünetei, vizsgáló módszerei. Vesekő betegség szövődményei. Húgyhólyag és vese eredetű daganatos betegségek előfordulása, szövettani típusai, klinikai jelei, szövődmények. Prostatata daganatos betegségeinek (Benignus prostatata hyperplasia és prosztatarák okai, tünetei, gyakorisága, szövődmények). Húgyutak fizikális, eszközös és laboratóriumi vizsgáló módszerei

c) Betegségenkénti terápia: konzervatív és műtéti, betegségmegelőzés

A húgyutak gyulladós betegségeinek életmódbeli és gyógyszeres (csoportosítás, hatásmechanizmus) terápiaja. Recidív gyulladós betegségek megoldási módszerei. A veseköves roham okozta panaszok kezelése, a kőbetegségek konzervatív kezelése. A vese- és uréter kövek eltávolításának módjai (Percután kőeltávolítás, extracorporális lökéshullám kezelés,

uréterkövek zúzása) A húgyúti és prosztatata daganatos betegségek kezelési lehetőségei figyelembe véve a kemo és sugárterápiás rezisztenciát. Daganatos betegségek palliatív megoldási módszerei. Szűrések és betegkövetés fontossága!

d) Ápolástani vonatkozások

Megbetegedésenként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológiás és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

9) Akut és krónikus veseelégtelenség

a) Anatómiai, élettani és kóreltani alapok

Szűrletisztítás mechanizmusai a vese nephron egyes szakaszain. A vesében érvényesülő hormonális hatások. Vizeletürítés mennyiségi eltérései.

b) Klinikum, betegségként – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis

Az akut és krónikus veseelégtelenség definíciója, okai, kialakulásához vezető tényezők, felosztása, tünetei. Veseelégtelenséghez kapcsolódó szisztémás eltérések/betegségek, szövődmények (renalis osteodystrophia, anaemia, stb). Veseelégtelenség okozta leggyakoribb só és víz háztartás rendellenességek, azok jelei. Vesebiopsia jelentősége a diagnosztikában. Veseelégtelenségben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai vizsgálatok (laboratóriumi, UH, urográfias és biopsiás vizsgálatok).

c) Betegségkénti terápia, betegségmegelőzés

Szoros vérnyomás kontroll jelentősége (ACE gátlók, β blokkoló, diuretikumok, Ca antagonisták hatásmechanizmusa) Diétás tanácsok, dyslipidaemia, anaemia kezelése, diuretikus kezelés, illetve a dialysis helye a terápiában. A dialízis kezelés típusai, alkalmazásának indikációi. Hiperkalaemiák kezelése. Vesebeteg életmódbeli változásai

d) Ápolástani vonatkozások

Megbetegedésenként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológiás és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

10) Diabetes mellitus syndroma

a) Anatómiai, élettani és kóreltani alapok

Az energiaforgalom (szénhidrát és zsíryanagcsere) kémiai szabályozásában résztvevő hormonok bemutatása (termelődés helye, ingere, hormon hatásai, hormonok kölcsönkapcsolatai. Glikolízis, Glikogenezis, glikogenolízis, glükoneogenezis, lipogenezis, lipolízis fogalma, hatása a vércukorszintre és a folyamatokat serkentő vagy gátló hormonok megnevezése. A hypothalamus-hypophysis-célszerv kapcsolat bemutatása a glükokortikoid hormonokon keresztül.

b) Klinikum, betegségként – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis

Diabetes mellitus definíciója (IGT, IFG fogalmak) felosztása (1-es, 2-es, terhességi) 1-es típusú diabetes kialakulásának háttere, jellegzetességei. 2-es típusú cukorbetegség kialakulása, metabolikus syndroma, jelei. Diabetes rövid és hosszú távú szövődményei (retino, nephro, angiopathia, neuropathia) kialakulásának háttere, ezek tünetei, a diabetes életet veszélyeztető heveny szövődményei (hipo-, hiperglikaemias és ketoacidotikus comák). Diabeteses láb jelentősége. Diabetes kimutatásának módjai (cukorterhelés, HbA1c, fruktózamin, glükózúria, stb)

c) Betegségkénti terápia, betegségmegelőzés

Orális antidiabetikumok fajtái, kombinációs kezelés lehetőségei, inzulinok és inzulinkezelések fajtái, diabetes egyéb szövődményeinek akut és krónikus kezelési módjai. A diabetes beteg életmódbeli változásai, diétás megkorlátások, testmozgás szerepe. Diabeteses láb kezelési szabályai.

d) Ápolástani vonatkozások

Megbetegedésenként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológiás és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

11) Pajzsmirigy és mellékvese betegségei

a) Anatómiai, élettani és kóreltani alapok

A pajzsmirigy felépítése. A hormontermelés szabályozásának bemutatása a hypothalamus-hypophysis-pajzsmirigy kapcsolaton keresztül. Jódforgalom (emésztőcsatorna-vese-pajzsmirigy). A mellékvesekéreg és velő felépítése és hormontermelése (termelődés ingere, helye, hatások. A hypothalamus-hypophysis-mellékvese kapcsolat bemutatása. A stressz mechaizmusa.

b) Klinikum, betegségként – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis

A pajzsmirigy gyulladások (akut és krónikus - Hashimoto, de Quervain thyreoiditis) és daganatos betegségeinek okai, tünetei, felosztása, szövődmények. A pajzsmirigy fokozott és csökkent (hyper és hypothyreosis) működésének okai, tünetei szervrendszerenként, diagnosztikus lehetőségek. Krízisek tünetei. Mellékvese velő daganatos betegsége: Pheochromocytoma - tünetek. Mellékvesekéreg csökkent és fokozott működése (Cushing és Addison és Conn syndroma) okok, felosztás, tünetek, szövődmények szervrendszerek szerint

c) Betegségkénti terápia: konzervatív és műtéti, betegségmegelőzés

Pajzsmirigy működés gátlásának gyógyszeres formái, a hiányzó hormonok pótlásának lehetőségei, Jód pótlásának jelentősége. A hyperthyreosis tüneteinek egyéb módon való csökkentése. Pajzsmirigy eltávolításának indikációi, műtéti előkészítés,

szövődmények Mellékvese túlműködés gyógyszeres kezelésének hatásmechanizmusa és a műtéti megoldás módja. Csökkent mellékvese kéreg hormonok pótlási lehetőségei. A pajzsmirigy és mellékvese kéreg kóros elváltozásait kísérő krízisek kezelése.

d) Ápolástani vonatkozások

Megbetegedésenként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológiás és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

12) Fekélybetegség és a bélrendszer nem fertőző gyulladásoz betegségei

a) Anatómiai, élettani és kórélettani alapok

Az emésztőcsatorna anatómiai felépítése és szakaszai. Fogak. A gyomor, vékonybél, vastagbél mozgásainak idegi és humorális szabályozása. Emésztő-nedvek megnevezése, termelődés helyük, hatásai helyei, a bennük megtalálható emésztő-enzimek megnevezése, termelődésük idegi és humorális szabályozása, hatásai ismertetése. Sósavtermelés szabályozása és mechanizmusa.

b) Klinikum, betegségként – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis

A gyomor és nyombél fekélyeinek kiváltó/hajlamosító tényezői, tünetei, szövődményei (perforáció, rák) *Helicobacter pylori* jelentősége. Colitis ulcerosa, Crohn betegség kiváltó, hajlamosító tényezői, pszichoszomatikus komponensei, tünetei, szövődményei (fisztula, összenövés, ileus, toxikus megacolon) extragastrointestinalis manifesztációk. Vizsgáló módszerek (endoszkópos vizsgáló módszerek, C13 kilégzései teszt, labor eltérések, jellegzetes fizikális jelek). A GERD tünettana és szövődményei.

c) Betegségkénti terápia: konzervatív és műtéti, betegségmegelőzés

Gyomorfekély megelőzésének és kezelésének életmódbeli lehetőségei, gyógyszerek csoportosítása, hatásmechanizmusa, indikációja (HP eradikáció, proton pumpa gátlók, H₂ receptor blokkolók), illetve azok hatékonysága (műtéti kezelés indokoltsága). Colitis és Crohn betegség gyulladáscsökkentő, tüneti, gyógyszereinek hatásmechanizmus szerinti csoportosítása, főbb mellékhatásai, és műtéti kezelési lehetőségei. Életmódbeli tanácsok, javaslatok.

d) Ápolástani vonatkozások

Megbetegedésenként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológiás és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

13) Májbetegségek (hepatitis, daganat, cirrhosis)

a) Anatómiai, élettani és kórélettani alapok

A vörösvértest szintézise és lebontása. A haemoglobin felépítése. Methaemoglobinaemia. Plazmafehérjék képzése és szerepe. A máj szerkezete, vérellátása, működése. A portális hipertensio kialakulásának okai, következményei.

b) Klinikum, betegségként – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis

Hepatitisek felosztása, ezek jellemzői, fertőzés terjedésének lehetőségei, a gyulladás tünetei, szövődmények. A májcirrhosis leggyakoribb okai, tünetei stádiumonként, szövődmények. Máj daganatos betegségei, ennek tünetei, szövődményei. Gyakorlatban használatos diagnosztikus lehetőségek (labor, tenyésztés, UH, stb). Icterusok felosztása, okai, jellegzetes jelei (vér, vizelet, széklet), elkülönítési módjai.

c) Betegségkénti terápia: konzervatív és műtéti, betegségmegelőzés

A hepatitisek kezelésének jellemzői (tüneti, oki), gyógyszercsoportok, hatásmechanizmusok bemutatása, védőoltások szerepe a betegség megelőzésében, és azok járványügyi jelentősége. Közegészségügyi és járványügyi teendők a betegség észlelésekor. A beteg követésének fontossága! A májcirrhosis szövődményeinek kezelése supportív és palliatív megoldások. A májátültetés jelentősége. Daganatos betegek kezelésének főbb irányvonalai.

d) Ápolástani vonatkozások

Megbetegedésenként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológiás és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

14) Epeutak-, epehólyag és pancreas betegségei

a) Anatómiai, élettani és kórélettani alapok

A hasnyálmirigy felépítése, vérellátása, idegi és humorális szabályozása. Az epe frakciói, az epe összetétele, az epetermelés szabályozása. A hasnyálmirigy enzimtermelés, hatásai, szabályozása.

b) Klinikum, betegségként – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis

Az epekő betegség hajlamosító tényezői, okai, az epekővek gyakori felépítése, az epekőves görcs tünettana, szövődményei. Jellegzetes laboratóriumi eltérések. Diagnosztikus vizsgálatok (fizikális, labor, UH, ERCP, CT, stb.). Az epehólyag gyulladásának okai és tünetei. Akut és krónikus hasnyálmirigy gyulladás gyakori okai, kialakulásának mechanizmusa, jellegzetes panaszok és szisztémás szövődmények, vizsgáló eljárásai. Epehólyag és pancreas daganatos betegségeinek felosztása, jellegzetes panaszok.

c) Betegségkénti terápia: konzervatív és műtéti, betegségmegelőzés

Az epekőbetegség konzervatív és műtéti kezelésének lehetőségei (kőoldás, kőzúzás, ERCP, laparoszkópos, stb.) Ezen beavatkozások szövődményei. A hasnyálmirigy gyulladás intenzív osztályos ellátásának lépései, a szövődmények megelőzésének

és kezelésének lehetőségei. A sebészi terápia indikációi és azok kockázata. Supportív és palliatív kezelési lehetőségek gyulladás és tumoros megbetegedés esetén.

d) Ápolástani vonatkozások

Megbetegedésenként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológiás és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

15) A bélrendszer fertőző megbetegedései

a) Alapfogalmak, járványügyi feladatok.

A fertőzés fogalma, a fertőzés sorsát befolyásoló tényezők (fertőző forrás, behatolási kapuk, fertőzés terjedési módjai). Fertőző betegségek gyógyításának elvei. Természetes barrierék. Fogékony szervezet, kórokozók virulenciájának jelentősége. Fertőző betegségek diagnosztikája – fontosabb járványügyi laboratóriumi vizsgálatok. Fertőző betegségek előfordulási módjai: sporadikus, endémia, epidémia, pandémia, szezonális, ciklicitás. Baktériumgazda. Járványügyi zárlat. Felvételi zárlat. Járványügyi teendők fertőző megbetegedések előfordulásakor. Minták vétele és beküldése mikrobiológiai vizsgálatra. Fertőző beteg bejelentése, Fertőző betegek nyilvántartása. Asepsis, antisepsis fogalma, feladatai. Nosocomiális fertőzések megelőzésének lehetőségei, nosokomiális surveillance szerepe, feladatai.

b) Klinikum, betegségenként – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis

Salmonellosis, shigellosis, campylobacter fertőzések. Anaerob bacillusok okozta fertőzések (clostridium fertőzések- enteritis necroticans, C. difficile okozta hasmenés) okok, felosztás, tünetek. Gyakoribb bélrendszeri parazita fertőzések (amoebiasis, giardiasis, ascariasis, trichinosis, toxocariasis) A leggyakoribb vírusos bélrendszeri betegségek. Fertőző betegségek diagnosztikája – fontosabb járványügyi laboratóriumi vizsgálatok.

c) Betegségenkénti terápia, betegségmegelőzés

Bélrendszeri fertőzések általános ellátása (folyadékpótlás, diéta, antimikrobás terápia). A bélrendszeri fertőzések oki terápiája, az antibiotikumok felosztása, a csoportok főbb jellemzői, hatásmechanizmusa, jellegzetes mellékhatásai. Aktív és passzív immunizálás, védőoltások rendszere. Életkorhoz kötött kötelező védőoltások felsorolása. A bélrendszeri fertőzött beteg elkülönítése, a fertőzés terjedését megakadályozó teendők. Hasmenést gátló szerek csoportosítása és hatásmechanizmusai: Bélmozgást csökkentő szerek csoportosítása és hatásmechanizmusai (szintetikus opiátszármazékok, paraszimpatikus bénítók). Lázcsillapítás formái. A gyógyszeres lázcsillapítók csoportosítása, hatásmechanizmusai.

d) Ápolástani vonatkozások

Megbetegedésenként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológiás és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

16) Anaemiák, véralvadási zavarok

a) Anatómiai, élettani és kórélettani alapok

Vörösvértestek és thrombociták képzése, feladatai. Plazmafehérjék képzése és szerepe a véralvadásban. Véralvadás (a sérült érfal reakciói, vérlemezdugó kialakulása, fibrinháló képződése, K vitamin függő és egyéb alvadási faktorok, a véralvadás intrinsic és extrinsic útja, az alvadási folyamat leállítása, fiziológiás fibrinolízis).

b) Klinikum, betegségenként – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis

Anaemia fogalma, tünetei, fajtái. (Microcytas anaemia, normocytas anaemia, macrocytas anaemia, vashiányos anaemia. Anaemia pernicioza tünetei, diagnózisa. Haemolyticus anaemia okai, tünetei.) Vérzési és alvadási zavarok. Vérlemezke betegségek (thrombocytopenia, ITP, trombocytopenia, haemophiliák) DIC patogenezise, okai, tünete, szövődmények.

c) Betegségenkénti terápia, betegségmegelőzés

Anaemiák kezelésének elvei típusonként (B₁₂ vitamin injekció, folsav jelentősége a betegség kezelésében, folsavhiány tünetei, Vaskészítmények és szerepük, vérkészítmények és fajtái). Véralvadásgátlók: heparin alvadásgátló hatásának lényege, hatékonysága, adagolásának mellékhatásai, típusainak elkülönítése és terápiás felhasználásuk; kumarin és származékai, ezen szer hatásmechanizmusa, alkalmazása, adagolásának technikája, mellékhatásai. Antidotuma. Protrombin idő mérésének gyakorlati jelentősége. Haemophiliás beteg kezelésének lehetőségei, életmódbeli tanácsok vérzés és véralvadási zavarokkal küzdőknek.

d) Ápolástani vonatkozások

Megbetegedésenként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológiás és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

17) Csont- és izületi betegségek (osteoporosis, RA, a gerinc degeneratív betegségei, arthrosisok)

a) Anatómiai, élettani és kórélettani alapok

A mellékpajzsmirigy felépítése. A kalcium élettani jelentősége, a kalcium forgalom szabályozása (calcitonin és parathormon termelődése, hatásai; D3 vitaminhormon termelődése és hatásai). Csontképződés.

b) Klinikum, betegségenként – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis

Osteoporosis pathofiziológiája, jelentősége, tünetei, primer és secunder típusának elkülönítése, vizsgálatok. Osteomalatia, lényege, oka, panaszok, vizsgálatok. Reumatoid arthritis oka, felosztása, jellegzetes fizikális és Rtg jelei, a betegség

progressziója. Gerinc degeneratív elváltozásainak oka, gyakorisága, jellemző panaszok, diagnosztikus lehetőségek. Arthrosisok (csípő, illetve térd) jellemző tünetei, diagnosztikája

c) Betegségenkénti terápia: konzervatív és műtéti, betegségmegelőzés

Osteoporosis gyógyszeres és életmódbeli kezelése. Rheumatoid arthritis kezelésében használatos szerek csoportosítása, hatásmechanizmusai (non steroid gyulladáscsökkentők, szalicilátok, szteroidok, immunszuppresszáns szerek) a torna és fizioterápia jelentősége. Gerinc betegségek okozta panaszok kezelése (tüneti, oki). Arthrosisok kezelésének lehetőségei (gyógyszeres, műtéti). A műtét utáni rehabilitáció fontossága.

d) Ápolástani vonatkozások

Megbetegedésenként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológias és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

18) Só- és vízháztartási zavarok, sav-bázis egyensúlyzavarok

a) Anatómiai, élettani és kóreltani alapok

PH fogalma. Gyenge savak, fix savak és szerepük. Acidózis, alkalózis fogalma. A vér pufferrendszerei. A pH állandóság biztosításában résztvevő szervek és működésük (tüdő, vese, máj). Acidosis és alkalosis következményei. A vérplazma elektrolit és szerves összetevői és normálértékei! Az ásványi anyagok és vitaminok napi szükséges mennyisége, élettani szerepük, hiánytüneteik és túlfogyasztásuk következményei.

b) Klinikum, betegségenként – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis

Sav-bázis egyensúlyzavarok zavarai (respiratorikus acidózis és alkalózis, metabolikus acidózis és alkalózis.- leggyakoribb okok, tünetei, veszélyei, fiziológias kompenzáló mechanizmusok. Elektrolit egyensúly zavarai (hypo-, és hypernatraemia, hypo és hyperkalaemia, hypo és hypercalcaemia) okai, tünetei, veszélyei, jellegzetes EKG képek. Diagnosztikus lehetőségek a só és vízháztartási, illetve sav-bázis egyensúlyzavarok kimutatására. (az astrup mintavétel formái, laboratóriumi – vér és vizelet vizsgálatok, kapnográfia, CVP, vérnyomás, fizikális eltérések)

c) Betegségenkénti terápia, betegségmegelőzés

A folyadékpótlás módjai, infúziós terápia (folyadékpótlásra szánt parenterális készítmények felosztása, hatásmechanizmusuk ismertetése). Oralis rehidráció folyadék, sav bázis eltérések kezelésében használatos szerek (NaHCO₃). Na, K, Ca pótlás veszélyei. Kontrollált hyperventilláció szerepe a kezelésben.

d) Ápolástani vonatkozások

Megbetegedésenként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológias és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

19) Agyi vascularis katasztrófák és szövődményeik (koponyaúri nyomásfokozódás)

a) Anatómiai, élettani és kóreltani alapok

Az központi idegrendszer elemeinek főbb jellemzőit. Központi idegrendszer vérellátása, agyhártyák, liquor keringés.

b) Klinikum, betegségenként – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis

A Stroke osztályozása etiológia és patogenezis alapján: 1. vérzéses stroke és típusai, 2. ischaemiás stroke, a tünetek kialakulásának dinamikája szerint utóbbi kórformái). Jellemző fizikális eltérések (pupilla, beszéd, reflexek, tudat, stb). Epiduralis, subduralis, subarachnoidealis vérzés okai, tünetei, diagnosztikája. Diagnosztikus lehetőségek agyi vascularis történések tisztázására, ezek használhatósága. Az agynyomás fokozódás okai, fenyegető tünetei, diagnosztikus lehetősége. Az idegrendszert érő perifériás és centrális károsodás elkülönítésének diagnosztikus alapjai.

c) Betegségenkénti terápia: konzervatív és műtéti, betegségmegelőzés

Stroke-s beteg akut ellátásának lépései, illetve fibrinolysis hatásmechanizmusa és helye a terápiában. Az agyi vascularis rizikó mérési lehetőségei, terápiaja. A stroke primer és secundar preventió eszközei. A koponyaúri nyomásfokozódás megszüntetésének lehetőségei. Herniatio megelőzése. Idegsebészi teendők agyi vascularis katasztrófa (Epiduralis, subduralis, subarachnoidealis) esetén.

d) Ápolástani vonatkozások

Megbetegedésenként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológias és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

20) Idegrendszeri eredetű mozgászavarok (Sclerosis Multiplex, Parkinson kór, Myasthenia gravis, polyneuropathia)

a) Anatómiai, élettani és kóreltani alapok

A központi idegrendszer főbb pályarendszerei, a piramidális és extrapiramidális pályarendszer. Az idegrendszer alapvető szerkezeti elemei (szürke és fehérállomány, neuron, neuroglia).

b) Klinikum, betegségenként – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis

Parkinson kór, Myasthenia gravis, szerzett polyneuropathia gyakoribb okai, jellegzetes fizikális, pszichés tünetei-jelei, diagnosztikus lehetőségek, prognosztikai tényezők. Az extrapyramidális rendszer károsodására utaló főbb tünetek. Sclerosis multiplex etiológia, tünettana, szemtünetek, egyéb agyidegtünetek, kisagyi tünetek, pyramis-pálya sérülésének jelei, érzészavarok, vegetatív zavarok, Lhermitte-jel, pszichés tünetek, diagnózis (CT, MRI, Liquor jellemzői a megbetegedésben).

c) **Betegségenkénti terápia, betegségmegelőzés**

Sclerosis multiplex subtypusainak és a panaszmentes időszakok gyógyszeres kezelésének csoportosítása, hatásmechanizmusai és a kezelés (szteroid, plazmaferezis, immunglobulinok, tüneti szerek). Myasthenia gravis kezelése (kolineszteráz gátlók, immunmoduláló kezelés, szteroidok). A Parkinson kór kezelés gyógyszeres kezelésének (dopamin agonisták, dopamin praecursor L-dopa anticholinerg szerek, MAO bénítók, neuroprotectív terápia (E, C vitamin). Fizioterápia szerepe a kórképek gyógyulásában. Polyneuropathiák gyógyszeres és alternatív kezelési lehetőségei. Szerzett polyneuropathiák oki kezelése.

d) **Ápolástani vonatkozások**

Megbetegedésenként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológias és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

21) **Idegrendszer gyulladással megbetegedései.**

a) **Anatómiai, élettani és kóreltani alapok**

A környéki idegrendszer: Agyideg magok eredése, agyidegek funkciója, gerincvelői idegek, idegfonatok és működésük.

b) **Klinikum, betegségenként – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis**

Myelitisek (polyomiélitis anterior acuta- Heine- Medin- kór), Meningitisz, enkefalitisz, okai, tünetei, diagnosztika. Meningeális izgalmi jelek. Szövődmények. Idegrendszer lassú vírusfertőzései (leggyakoribb okok). Prionbetegség lényege, tünetei, diagnosztikája. A lumbálpunctio jelentősége.

c) **Betegségenkénti terápia: konzervatív és műtéti, betegségmegelőzés**

Prionbetegség terjedésének megelőzési lehetőségei. Antimikrobás szerek az idegrendszer gyulladással megbetegedésekben. Védőoltások jelentősége! A gyulladással szövődmények esetleges sebész kezelése.

d) **Ápolástani vonatkozások**

Megbetegedésenként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológias és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

22) **Praeoperatív és postoperatív ápolás. Acut hasi katasztrófák**

a) **Praeoperatív és postoperatív ápolás, a műtéti előkészítésekről általában.**

Műtéti indikációk, időbeni, tartalmi felosztás. Általános műtéti előkészítés feladatai. Speciális előkészítési feladatok hasi műtételnél. Postoperatív ápolás. Homeostasis zavarai a perioperatív szakban.

b) **Klinikum, betegségenként – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis**

Peritoneum és részei, szerepe, hasüreg felosztása, hasi szervek vetületei. Ileusok patofiziológiája.

Üreges szervek perforációjának, acut pancreatitis, méhen kívüli terhesség, traumák okozta hasi katasztrófa, ileusok, kialakulásának etiológiája, tünetei, panaszok, diagnózis felállítása, prognózis. Peritonitis kialakulásának etiológiája, tünetei, panaszok, diagnózis felállítása, prognózis. Diagnosztikus lehetőségek akut hasi katasztrófák

c) **Betegségenkénti terápia: konzervatív és műtéti, betegségmegelőzés**

Fontosabb kórképek sebészeti teendői, antibiotikumok jelentősége, a konzervatív terápia.

d) **Ápolástani vonatkozások**

Megbetegedésenként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológias és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

23) **Delírium, skizofrénia.**

a) **Anatómiai, élettani és kóreltani alapok**

Központi idegrendszeri funkcionális rendszerek (noradrenerg, dopaminerg, serotoninerg rendszer, lokalizáció, ingerület átvivő anyag). Az ingerület átvitel módja a szinapszisban.

b) **Klinikum, betegségenként – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis**

Delírium és skizofrénia helye a pszichiátriai betegségek között, pszichiátriai betegsége felosztása. Ezen betegségek DSM felosztása (agitált, mussitáló delírium) jellegzetes tünetei, diagnosztikai kritériumok. Korsakow szindróma. Az alkoholfogyasztás pszichés következményei. Delírium egyéb okai- belgyógyászati vonatkozásai. Személyiségzavarok és ezek kapcsolata a skizofréniával

c) **Betegségenkénti terápia, betegségmegelőzés**

A klasszikus és újabb antipszichotikumok felosztása, hatásmechanizmusa, gyakori mellékhatások. Delírium és skizofrénia sürgősségi ellátása, egyéb gyógyszeres kezelés és hatásmechanizmusa és alternatív kezelési módszerek. A pszichoterápia helye a skizofrénia kezelésében. Megvonásos (alkohol és drog) delírium gyógyszereinek hatásmechanizmusa és további kezelési lehetősége. Antipszichotikumok okozta mérgezés leggyakoribb tünetei, kezelési lehetőségek.

d) **Ápolástani vonatkozások**

Megbetegedésenként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológias és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások

céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

24) **Depresszió, demencia, neurozisosok.**

a) **Anatómiai, élettani és kórélettani alapok**

Központi idegrendszeri funkcionális rendszerek (cholinerg rendszer, lokalizáció, ingerület átvivő anyag). A vegetatív idegrendszer elemeinek főbb jellemzőit.

b) **Klinikum, betegségenként – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis**

Depresszió és neurozisos helye a pszichiátriai betegségek között, pszichiátriai betegsége felosztása. Ezen betegségek DSM felosztása, jellegzetes tünetei, diagnosztikai kritériumok. Bipoláris zavarok. A demencia leggyakoribb okai (alzheimer, ér eredetű, endokrin betegségeket kísérő) ezek leggyakoribb neurológiai és pszichiátriai tünetei, diagnosztikus kritériumok. Pánikbetegség, szorongás, kényszerbetegség és konverziós zavarok felosztása, leggyakoribb okai, tünetei, differenciáldiagnosztikai jellegzetességek.

c) **Betegségenkénti terápia, betegségmegelőzés**

Pszichológiai tesztek jelentősége a demencia diagnosztikájában és terápiájának ellenőrzésében. Az antidepresszánsok csoportosítása, leggyakoribb szerek dózissai, hatásmechanizmusai, gyakori mellékhatások, interakciók. (MAO- bénító vegyületek, triciklikus antidepresszánsok- SSRI típusú szerek). Anxiolitikumok csoportosítása. Antidepresszánsok okozta mérgezés tünetei és kezelése. Antipszichotikumok helye a fent említett betegségek kezelésében. Litium kezelés hatásmechanizmusa és gyakori mellékhatásai. Pszichoterápiák felosztása és szerepe a fenti betegségek gyógyításában.

d) **Ápolástani vonatkozások**

Megbetegedésenként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológiás és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

25) **Születésszabályozás, terhesség, szülés. A magzat fejlődése. Meddőség.**

a) **Anatómiai, élettani és kórélettani alapok**

Férfi és női nemi szervek. Megtermékenyítés. Terhesség kialakulása. A méhlepény élettani jelentősége (hormonok, azok hatásai, anyagkicserélődés).

b) **Klinikum, betegségenként – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis**

Meddőség fogalma, etiológiája, felismerése, (ovuláció bizonyításának formái, a kürtök átjárhatóságának vizsgálata. Gyulladások és fejlődési rendellenességek kizárása. Cervixfaktor vizsgálata. A magzat normális fejlődése, a szülés és terhesség alatti élettani változások. A szülést megelőző jelek, a szülés élettani folyamata. A rendszeres terhesgondozás során végzett vizsgálatok időrendi sorrendben. NST, terhességi tocográfia, amniocentesis, amnioscopia, stb.

c) **Betegségenkénti terápia, betegségmegelőzés**

A női meddőség kezelése (endokrin zavarok kezelése, kürtelzáródás kezelése, fejlődési rendellenességek kezelése, mesterséges megtermékenyítés. Etikai vonatkozások. Homológ és donor inszemináció, in vitro fertilizáció. Fogamzásgátlás formái, kiemelten az anticoncipiens alkalmazása. Hatásmechanizmusai, mellékhatásai. Kombinált készítmények- monofázis, bifázis, trifázis szerek. Kombinált fogamzásgátlók előnyei. Aktus utáni tableta hatásmechanizmusa. Terhesség során alkalmazott terápia (folsav, vaspótlás, diétás tanácsok, fertőzések kerülése, életmódbeli tanácsok)

d) **Ápolástani vonatkozások**

Megbetegedésenként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológiás és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

26) **Vetélések. Terhességgel kapcsolatos kóros állapotok.**

a) **Anatómiai, élettani és kórélettani alapok**

Pubertás jellemzői. A petesejtérése, hímivarsejtek képzése. Petefészkek hormonjai. Tesztoszteron hatásai.

b) **Klinikum, betegségenként – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis**

Vetélés, abortus fogalma, felosztása, jellegzetes tünetek, diagnosztikája. Terhességi cukorbetegség, magas vérnyomás okai, tünetei, szövődményei. Terhességi hányás, székrekedés okai, tünetei, szövődményei. Eclampsia, preeclampsia fogalma, jelentősége, diagnosztikája. Fekvés, forgási, tartási rendellenességek ezek diagnosztikája.

c) **Betegségenkénti terápia: konzervatív és műtéti, betegségmegelőzés**

Terhességi cukorbetegség, magas vérnyomás gyógyszeres (csoportosítás, hatásmechanizmus) kezelési lehetőségei. Eclampsia, preeclampsia megelőzésének lehetőségei, terápiája. Császármetszés indikációja, kivitelezése, fogóműtétek, vákuum alkalmazása. Terhességhez kapcsolódó egyéb betegségek kezelése. Vetélések kezelése, megelőzésének módjai.

d) **Ápolástani vonatkozások**

Megbetegedésenként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológiás és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

27) **Női nemi ciklus rendellenességei. Vértelési rendellenességek. Endometriosis. Polycisztás ovárium syndroma. Nőgyógyászati gyulladáshoz kapcsolódó betegségek. Menopausa és hatásai a női szervezetre.**

a) Anatómiai, élettani és kóreltani alapok

Menstruációs ciklus szakaszai, hormonális és méhnyálkahártyára kiterjedő változások. Klimaktérium.

b) Klinikum, betegségként – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis

Vérzési rendellenességek (rendellenes nőgyógyászati vérzések etiológiája, rendellenes méhvérvések klinikai megjelenési formái, ciklustartó rendellenes méhvérvés. Női nemi szervek gyulladással megbetegedései. Kialakulásának okai, diagnosztizálása, Folyások és típusai. Endometritis, Adnexitis, Polycystás ovarium szindróma kialakulása, oka, tünetei, diagnosztizálása. Nőgyógyászati gyulladások formái, etiológiája, klinikai lefolyás, kórisme. Menopausa oki, tünetei, következményei.

c) Betegségkénti terápia: konzervatív és műtéti, betegségmegelőzés

Vérzészavarok gyógyszeres kezelése, hatásmechanizmus ismertetése. Nőgyógyászati kisműtétek (abrasio, punktio). Középnagy nőgyógyászati műtétek (hüvelyfali plasztikák és formái. Konizáció). Nagy nőgyógyászati műtétek (vulvectomia, vaginalis totalexstirpatio, salpingectomia, ovariectomia, adnexectomia. Rekonstrukciós műtétek. Kiterjesztett méheltávolítás. Menopausa gyógyszeres kezelése, hatásmechanizmus, életmódbeli tanács.

d) Ápolástani vonatkozások

Megbetegedésenként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológiás és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

28) Gyermekkorai fertőző megbetegedések. Életkorhoz kötött védőoltások rendszere.

a) Anatómiai, élettani és kóreltani alapok

A fehérvérsejtek formái, arányuk és feladatuk. Immunglobulinok és feladatuk. A természetes és az adaptív immunitás, aktív és passzív immunizálás.

b) Klinikum, betegségként – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis

Felső és alsó légutak gyulladással megbetegedései (rhinitis, tonsillitis follicularis. Bronchitisek és formái. Gyermekkorai pneumoniák jellegzetességei.) A gastrointestinalis tractus fertőző betegségei. Gyermekkorai fertőző megbetegedések formái (varicella, mumpsz, morbilli, rubeola, hepatitis A-B-C. Bakteriális eredetűek: scarlát, pertussis, haemophilus influenzae, meningitis purulenta), okai, tünetei, diagnosztizálásuk, következményeik. Croup, pseudocroup és epiglottitis okai, tünetei, szövődményei.

c) Betegségkénti terápia, betegségmegelőzés

Gyermekkorai fertőző megbetegedések kezelésének szempontjai, alkalmazott szerek a védetség kialakításának szempontjából, a védőoltások rendszere Magyarországon (életkorhoz kötött folyamatos és kampányoltások).

d) Ápolástani vonatkozások

Megbetegedésenként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológiás és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

29) Neonatológia- újszülött fejlődési rendellenességei

a) Anatómiai, élettani és kóreltani alapok

Az érett újszülött jellemzői – születéskor kiváltható reflexek, az Apgar féle értékelési rendszer. Fejlesztési alapok, a magzati vérkeringés, csiralemezek és származékainak felosztása.

b) Klinikum, betegségként – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis

Veszélyes szívhibák és típusai: bal- jobb shunttel, jobb-bal shunttel járó és shunt nélküli szívhibák. Légutak megbetegedései: mucoviscidosis. Emésztőrendszer: Rekeszsérv, nyúlajak, farkastorok, lenőtt nyelv. Idegrendszer fejlődési rendellenességei: Velőcsőzáródási hibák, Microcephalia. Vese hiányának típusai, következményei. Obstruktív uropathiák. Vesicoureteralis reflux. Veszélyes kromoszómarendellenességek (különösen a Down kór). Anyagcserebetegségek: Phenylketonuria, Galactosaemia tünetek, jelek, korai diagnosztika jelentősége a későbbi kimenetel szempontjából.

c) Betegségkénti terápia: konzervatív és műtéti, betegségmegelőzés

Újszülött ellátása, újszülött újraélesztés folyamata. Szívhibák konzervatív és műtéti kezelése. Muscoviscidosis komplex terápia. Emésztőtraktus elváltozásainak sebészeti kezelése. A fejlődési rendellenességek megelőzésének és korai kimutatásának jelentőségei. Újszülöttkori szűrő vizsgálatok (Phenylketonuria, galactoseaemia, hypothyreosis).

d) Ápolástani vonatkozások

Megbetegedésenként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológiás és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

30) Fizikális és eszközös vizsgáló módszerek.

a) Eszközös vizsgáló módszerek indikációi, működési elvei, formái

Képalkotó eljárások: Ultrahang; RTG, CT, MRI; izotópos. Endoszkópia: bronchosopia, gastroscopia, rectosopia. Elektrofiziológiai: EKG, EEG, EMG.

b) Anamnézis és fizikális vizsgáló módszerek általában

Anamézis felvétel jellemzői, formái, hibái. Megtekintés alapjai, bőr elemi jelenségei. Tapintás, kopogtatás, hallgatóság. Mellkas megtekintése, tapintása. Tüdő hallgatósága, kopogtatásának célja. Szívhangok és azok hallgatóságának punctum maximumai, Has megtekintése, tapintása (fontosabb hasi szervek topográfiája) kopogtatása és hallgatósága.

c) Szervrendszerek megbetegedéseinek jellegzetes tünetei és vizsgáló módszerei

Cardiovascularis rendszer jellegzetes tünetei, vizsgáló módszerek (invazív és non invazív), A gastrointestinum eszközös vizsgáló módszerei és azok indikációja. Ereik vizsgálatai és működési próbái (pulzus kvalitások, artériás elzáródás jelei, vénás próbák – trendelenburg, perthes, homans jel, stb.) Légzőszervek betegségeinek anamnézise (4 domináns tünet), eszközös vizsgáló módszerek. Vesék vizsgálata, húgyutak betegségeinek jellegzetes tünetei.

d) Ápolástani vonatkozások

Az a) tételben tárgyalt eszközös vizsgáló módszerekkel kapcsolatos beteg és eszköz előkészítési, kivitelezés során és azt követően ellátandó feladatok.

31) EKG és fontosabb ritmuszavarok.

a) Anatómiai, élettani és kórélettani alapok

Szív ingerképző és ingerületvezető rendszere. Sinuscsomó és kamrai szívműködés akciós potenciáljának jellemzői. Az EKG felhelyezésének szabályai, elvezetések formái. EKG vizsgálatok formái. Beállítások, papír sebessége, hitelesítés. Fiziológiai EKG hullámok jellemzői. Az EKG elemzés szabályai (ritmus, tengelyállás, kamrai-, pitvari eredet meghatározása, PQRST),

b) Klinikum, betegségenként – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis

Pitvari és kamrai ritmuszavarok okai, tünetei, EKG KÉPÉNEK JELLEMZŐI (sinus tachycardia, bradycardia, pitvari flutter és fibrilláció, AV blokkok, szárblokkok, extrasystolék és formái, kamrai tachycardia, kamrafibrilláció, infarktus és angina jelei). Ritmuszavarok diagnosztikája (invazív és non invazív).

c) Betegségenkénti terápia: konzervatív és műtéti, betegségmegelőzés

Pacemakerok fajtái, jelzései, indikációinak köre. Cardioverzio, defibrilláció, AED – félautomata defibrillátor használata. Carotis compressio (indikáció, előkészítés, kontraindikáció). Antiarrhythmiaszerek felosztása, hatásmechanizmusai (Na- csatorna blokkolók, β receptor blokkolók, K-csatorna blokkolók, Ca csatorna blokkolók, digitálisok), gyakori mellékhatások (proarrhythmias hatás kiemelésével) és kontraindikációk. Fibrinolysis és anticoagulálás terápia hatásmechanizmusa, lehetséges szövődményei, fontossága a fenti ritmuszavarokban.

d) Ápolástani vonatkozások

Megbetegedésként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológiai és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

32) Egészségpszichológia. Közösségi ápolás. Prevenció.

a)
Az egészség és betegség társadalmi meghatározottsága. A megbetegedések társadalmi okai; társadalmi egyenlőtlenségek és egészségi állapot kapcsolata. Hazai demográfiai helyzet elemzése.

b)
Egészséget károsító attitűdök; devianciák és az egészségi állapot kapcsolata; kultúra és az egészségi állapot kapcsolata. Szuicidum (Rizikócsoportok, epidemiológiai sajátosságok, „cry for help” jelensége, az öngyilkos magatartás pszichodinamikája).

c)
Közösségi ápolás fogalma célja, módszerei. Prevenció fogalma, szintjei, módszerei.

d)
Az öregedés élettani jelenségei. Idősek pszichológiai és szociológiai problémái. A geriátria 5 „I” (instabilitás, immobilitás, intellektuális hanyatlás, inkontinencia, iatrogén gyógyszerhatások). Idősek élethelyzetét befolyásoló tényezők. Az idős-támogatás erőforrásai (családi, intézményi, stb.). Szociális anamnézis. Speciális ápolási – gondozási megfontolások. Idősek tanítása.

33) Onkológia: tüdő, mell, vastagbél, prostata, méh daganatos betegségei. Vértképzőszervi daganatok.

a) Anatómiai, élettani és kórélettani alapok

Jó és rosszindulatú daganatok elkülönítése. Daganatok TNM beosztása. A daganatos betegségek általános tünetei és paraneoplasias jelek. rák megelőző állapotok (gyanújelek, praecancerózus állapotok). Az elsődleges, másodlagos és harmadlagos daganat prevenció (fogalma, formái). A daganatok növekedését meghatározó tényezők. A daganatok etiológiája, Daganatkeltő tényezők (ionizáló sugárzás, cancerogén vegyületek, vírusfertőzések, kromoszóma aberrációk.) Tumormarkerek.

b) Klinikum, betegségenként – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis

Vezető daganatos megbetegedések és halálzásai felsorolása. Tüdődaganat felosztása (kissejtes- nem kis sejtes), A mell daganatok formái, azok jelei, az emlő önvizsgálata. Szűrővizsgálat és biopszia jellemzői. A vastagbél daganatok hajlamosító tényezői, okai, tünetei, a székletvizsgálata jelentősége, szűrése. A prosztatabetegségek (benignus prosztata hyperplasia és prosztatarák pathofiziológiai jellemzői, tünetei, rectalis vizsgálat jelentősége, PSA. A méh és méhnyakrák okai tünetei, HPV szerepe, szűrővizsgálata. Vértképzőszervi daganatok formái, kórisméjük, kezelésük.

c) Betegségenkénti terápia: konzervatív és műtéti, betegségmegelőzés

A szűrővizsgálatok jelentősége és kivitelezése a fenti daganatok esetén. A fenti daganatok sebészi, hormonális, illetve konzervatív kezelése. A daganatellenes szerek felosztása, hatásmechanizmus, gyakori mellékhatások és azok kezelése. Preoperatív és postoperatív kemo és sugárterápia. Citosztatikumokkal való munkavégzés szabályai. Önvizsgálat jelentősége. Palliatív műtétek a fenti daganatok kezelésében. Roborálás, diéta szerepe a daganatok megelőzésében és kezelésében.

d) Ápolástani vonatkozások

Megbetegedésenként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológiás és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

34) Elsősegélynyújtás, oxyológia

- a) Eszméletlenség fogalma, oka, fokozatai; eszméletlen beteg/sérült ellátása; légútbiztosítás módjai. Klinikai és biológiai halál
- b) Az elsősegélynyújtás fogalma, célja, jogi és etikai háttere; időfaktor fogalma, életveszélyre utaló tünetek, a helyszín jellegzetességei. Alapfokú (eszköz nélküli) újraélesztés: a 2006 Magyar Újraélesztési Társaság ALS ajánlása.
- c) Teendők légúti idegentest esetén (2006-os protokoll). Sérülések és ellátásuk: sebek, vérzések, törés, rándulás, ficam, égés, fagyás.
- d) Mérgezések általános tünetei, gyanújelei, ellátási protokollja. CO, CO₂, alkilfoszfát és egyéb növényvédő szer mérgezések, alkohol, marómérgek, gomba, gyógyszermérgezések tünetei, ellátása. Gyomormosás indikációi és ellenjavallatai. Mérgezetek ellátásának igazságügyi orvostani vonatkozásai.

35) Koponyasérülések, fejfájás, epilepszia és eszméletzavarok.

- a) **Anatómiai, élettani és kóreltani alapok**
A koponyacsontok, agyburkok, agytörzs felosztása és feladatai, formatio reticularis szerepe. Az agy vérátáramlása és szabályozása. Epilepszia patofiziológiája.
- b) **Klinikum, betegségként – okok, felosztás, tünetek, diagnosztika, prognózis**
Koponya sérüléseinek osztályozása (arc, agykoponya) epiduralis, subduralis és subarachnoidealis vérzés pathofiziológiája, okai, tünetei. Agyalapi törések okai, jelei, diagnosztikája. Fejfájások felosztása, okai, jellegzetes tünetei, diagnosztikai jellegzetességei (cluster, migrén, tenziós fejfájás). Epilepszia okai, felosztása (fokális, generalizált), grand mal, petit mal tünetei. Eszmélet és tudatzavarok felosztása, súlyossági fokozatai, gyakori okok.
- c) **Betegségkénti terápia: konzervatív és műtéti, betegségmegelőzés**
Koponyasérülések és agnyomásfokozódás sürgősségi gyógyszeres kezelése, hatásmechanizmus és egyéb terápia. Fejfájások speciális terápiaja, pszichés támogatás fontossága. Klasszikus és új antiepileptikumok felosztása, hatásmechanizmus, gyakori mellékhatások és kontraindikációk. Eszméletlen beteg légútbiztosítási módszerei. Az fejfájás és epilepsziás beteg életmódbeli változásai.
- d) **Ápolástani vonatkozások**
Megbetegedésenként prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológiás és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

36) Intenzív terápiás betegellátás. Anaesthesia.

- a) A légzés szabályozása (a légzőközpont és a perifériás kemoreceptorok működése). O₂, CO₂ szállítás formái. Gázcsere a tüdő és a kapillárisok, valamint a vér és a szövetek között. Parciális nyomások. CO₂ kóma, O₂ mérgezés. Több szervi elégtelenség fogalma, patofiziológiája. Fájdalom anatómiai és élettani vonatkozásai
- b) O₂ bevitel formái, indikációi, kivitelezés. Inhaláció indikációja, formái, szövődményei. Gépi lélegeztetés indikációja, formái, szövődményei. Invazív hemodinamikai monitorozás; mesterséges táplálás az intenzív osztályon. Pulzoximetria és működési elve, leszívás, centrális véna biztosítás, kanül gondozása, intubáció, PTX és hydrothorax ellátás, hascsapolás, astrup mintavétel (indikáció, előkészítés, kivitelezés, betegmegfigyelés). Anaesthesia formái (perifériás és általános és ezek felosztása).
- c) Gyógyszeres (csoportosítás, hatásmechanizmus, indikáció, főbb mellékhatások) és nem gyógyszeres fájdalomcsillapítás módszerei.
- d) Postoperatív ápolás, lélegeztetett beteg ápolás, művesekezelés és mesterséges táplálás ápolási vonatkozásai. Infekció-kontroll az intenzív osztályon. Az intenzív osztályon előforduló leggyakoribb szövődmények megelőzése és kezelése (pneumónia, decubitus, trombembólia, kontraktúrák).

37) Inaktivitási tünetcsoport.

- a) Az inaktivitás élettani hatásai (anyagcsere eltérések, légzőrendszer, keringési rendszer, mozgásszervek, kültakaró, ürítés. Pszichés és szociális eltérések az inaktivitás következtében.
- b) Prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel az inaktivitással, immobilitással kapcsolatos, kizárólag NANDA szerinti ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Az ápolási diagnózisok vonatkozásában (és az a)) pontban ismertetett változásokon alapuló szövődmények tekintetében szervrendszerenként határozza meg az objektíven mérhető célokat és eredményességi kritériumokat.
- c)

Készítsen ápolási tervet (fiziológiás és magasabb rendű szükségletek egyaránt!).

d)
A tevékenységeket érintően ismertesse az invazív és noninvazív ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok

38) Vesztesség, halál, gyász. Hospice. Eutanázia. Kiegészítő syndroma

a)
Vesztesség típusai, vesztesség élménye. Gyászfolyamat (Engel, E. Kübler-Ross), Halál típusok. A haldokló szükségletei, Az ellátó team. Az ápolószemélyzet szerepe. A halálos beteg és családjának gondozása.

b)
A haldokló beteg tekintetében prioritásuk sorrendjében ismertesse kötelező vonásaikkal és meghatározó jellegzetességeikkel a kizárólag NANDA szerinti főbb ápolási diagnózisokat típusaik és diagnosztikus megállapításaik szerint. Készítsen ápolási tervet (fiziológiás és magasabb rendű szükségletek egyaránt!), a tevékenységeket érintően ismertesse a főbb ápolási beavatkozások céljait, indikációit, kontraindikációit, kivitelezését, hatásait, szövődményeit. Egészségnevelési, oktatási feladatok, életmódbeli tanácsok.

c)
A hospice fogalma, jelentősége, formái. Eutanázia. Kiegészítő syndroma.

d)
Az egészségügyi törvény főbb elemeinek bemutatása.

39) Az ápolási folyamat

a)
Az ápolási helyzetfelmérés. Részletezze, hogyan történhet az ápolási helyzetfelmérés során az adatok rendszeres gyűjtése, hitelesítése, osztályozása, dokumentálása. Adatgyűjtés (annak részei, mint az ápolási anamnézis, adatgyűjtés objektív, szubjektív formái, fizikális vizsgálat eredményei, laboratóriumi és diagnosztikus vizsgálatok eredményei, adatgyűjtés az egészségügyi team többi tagjától, a beteg családjától, és egyéb fontos személyektől, a viselkedés megfigyelése). Gyakori laboratóriumi és diagnosztikus vizsgálatok ismertetése. A kikérdezés három szakasza (tájékoztató, részletes kikérdezés, és befejezés). Szubjektív és objektív adatok. Az ápolási anamnézis alapelemei, kikérdezési módszerek. alkalmazható kommunikációs stratégiák. Gyűjtött adatok kezelése.

b)
Ápolási diagnózis fogalma. A NANDA szerinti ápolási diagnózisok ismerete. Meghatározó jellegzetességek, kötelező vonások és egyéb jellegzetességek. Diagnosztikus elemzés, a diagnózis felállítását megelőző tevékenység. Az ápolási diagnózis felállítása. Az ápolási diagnózis és az orvosi diagnózis főbb különbségei. Helyzetfelmérési adatok és diagnosztikus megállapítás. Ápolási diagnózis típusai (aktuális, kockázati, jólléti, tünetcsoport), helyes megfogalmazásuk algoritmusai (egyszerű megállapítás, kétrészes megállapítás, háromrészes megállapítás). Az ápolási diagnózisalkotás során leggyakrabban előforduló diagnosztikus hibák és ezek kiküszöbölésének lehetőségei. Ápolási diagnózisok prioritásai (jelentős, közepes és gyenge prioritás). Ápolás céljai, az ápolás céljai és a várható eredmény megállapítása (rövid távú célok, hosszú távú célok). Soroljon fel példákat az objektíven mérhető célok és várható eredmények összefüggésének kontextusában. Ismertesse, hogy a célok és a várható eredmények meghatározásának hibalehetőségeit. A célok és a várható eredmények rögzítésének irányelvei (betegközpontúság, egyediség, megfigyelhetőség, mérhetőség, határidő, kölcsönösség, megvalósíthatóság).

c)
Ápolási beavatkozások megtervezése. Az ápoló funkcióinak figyelembevétele. Beavatkozások típusai (független, függő, interdependens beavatkozások). Beavatkozások megválasztása. Ápolási terv. Az ápolási terv célja. Ápolási tervek különféle ellátási keretek között. Ápolási terv típusai (3 hasábos, 5 hasábos ápolási terv). Az ápolási beavatkozások megfogalmazásakor előforduló leggyakoribb hibák ismertetése. Ápolási terv megírása, kivitelezése. Az ápolási terv áttekintésének, felülvizsgálatának okai. Az ápolási terv megvalósításának személyi feltételei. (funkcionális ápolási rendszer, team ápolási rendszer, teljes körű ápolási rendszer, esetirányító ápolási rendszer) Az ápolási terv módosítása. (helyzet újrafelmérése, ápolási diagnózisok, a cél és az elvárt eredmények összefüggései, magvalósítás) Mondjon példát módosított ápolási tervre.

d)
Az ápolás értékelése. A cél elérésének értékelése. Az elvárt eredmény. Az értékelés eszközei és alapjai. (Célok, értékelési eljárások, várt kimenetek). Ápolási dokumentáció. Az 1997. évi CLIV törvény vonatkozó paragrafusainak ismertetése (24. § Az egészségügyi dokumentáció megismerésének joga, 98. § Az ápolás, 136. § Dokumentációs kötelezettség). Dokumentációs módszerek, jó dokumentációvezetés kritériumai, ápolási folyamat dokumentálásának előnyei, leggyakoribb dokumentációs hibák Ápolási zárójelentés, annak elemei és gyakorlati jelentősége.

40) Ápolási modellek.

a)
Az ápolásfejlődés főbb lépcsőfokai (ápolás gyakorlata, képzés, vezetés, ápoláskutatás, ápolástudomány). A modell fogalma, használatának indikációi. Ápolási modell és ápolásmélet fogalma és céljai. A modellek elmélet alapjai (világnézet, fogalmak, elméletek (induktív, deduktív)). A modellek összetevői (nézetek és értékek, tevékenység céljai, gyakorlati ismeret és jártasság, az ápolási folyamat), egységes modell használatának előnyei, ápolási modellek céljai.

b)
Mutassa be az ápolási modellek rendszereit az ápolási modellek fejlődése alapján a következő összefüggésben: (nézetek és értékek, a tevékenység, ápolás céljai, gyakorlati ismeret és jártasság, az ápolási folyamat kivitelezése adott modell alapján, térjen ki minden ismertetett szerzőnél a modell jellegzetességeire is). Szükségletelméletek (Virginai Henderson, Nancy Ruper, Faye Abdellah, Dorothea Orem).

c)

Mutassa be az ápolási modellek rendszereit az ápolási modellek fejlődése alapján a következő összefüggésben: (nézetek és értékek, a tevékenység, ápolás céljai, gyakorlati ismeret és jártasság, az ápolási folyamat kivitelezése adott modell alapján, térjen ki minden ismertett szerzőnél a modell jellegzetességeire is). Interakciós elméleti modellek (Hildegard Peplau, Ida Orlando, Dorothy Johnson, Imogene King) Eredmény modellek (Martha Rogers, Betty Neumann, Myra Levine, Callista Roy, Madeleine Leininger, Jean Watson).

d)
Készítsen táblázatot, melyben egy tetszőleges állapotú és ápolási kategóriájú beteg esetében, amely összefoglalja, az ápolási modelleket (az elmélet alkotója, az ápolás célja és gyakorlati vezérfonala alapján). Biológiai orvosi modell, Florence Nightingale, Hildegard Peplau, Faye Abdellah, Virginai Henderson, Dorothy Johnson, Martha Rogers, Imogene King, Dorothea Orem, Betty Neumann, Callista Roy munkássága alapján. Az ápolás gyakorlatának ellátási rendszerei (funkcionális ápolás, beteg orientált ápolás, team-ápolás, felelős ápoló rendszer, triage ápolás). A gondozás megközelítési módjai (öngondozás, helyettesítő gondozás, professzionális gondozás).